

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Reginonis Abbatis Prumiensis Libri Duo De Ecclesiasticis Disciplinis & religione Christiana

Regino <Prumiensis>

Parisiis, 1671

Incipit Inquisitio de his quæ Episcopus vel ejus ministri in suo districtu vel territorio inquirere debeant per vicos, pagos, atque parroechias suæ dioceseos.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14622

INCIPIT LIBELLUS

DE ECCLESIASTICIS DISCIPLINIS

& religione Christiana, collectus ex
 jussu Domini Metropolitanæ Rath-
 bodi Trevericæ urbis Episcopi à
 Reginone quondam Abbate Pru-
 miensis monasterij ex diversis sancto-
 rum patrum Conciliis & decretis
 Romanorum Pontificum feliciter in
 Dei nomine, Amen.

*INCIPIT INQUISITIO
 de his quæ Episcopus vel ejus ministri
 in suo districtu vel territorio inquirere
 debeant per vicos, pagos, atque paræ-
 chias suæ dioceseos.*

I. N primis inquirendum est in
 cujus sancti honore consecrata
 sit basilica, vel à quo fuerit con-
 secrata. Post hæc ipsa Ecclesia
 circumspiciatur, si bene sit coo-
 perta atque camerata, & ne ibi columbæ vel

B iij

aliæ aves nidificent propter immunditiam
stercoris sive importunitatis inquietudinem.

2. Quo metallo sint signa ipsius Ecclesiæ.

3. Si fœnum, annona, aut tale aliquid in
Ecclesia mittantur.

4. Deinde ad altare accedere oportet, &
contemplari qualia sint indumenta ejus, quot
nova, & quot vetusta, & qualiter nitida.

5. Quo metallo sint capsæ & cruces cooper-
tæ, aut si diligenter reconditæ sunt reliquiæ in
altari, aut si ipsæ capsæ feris & clavis munitæ
sunt.

6. Quo metallo sit calix & patena, & si
mundus sit ab omni forde, aut ubi reponatur.

7. Si corporale ex mundissimo & nitidissi-
mo linteo sit, & ubi recondatur.

8. Si locus sit in secretario aut juxta altare
præparatus ubi aqua effundi possit quando
hæc abluuntur, & si vas ibi dependeat ubi sa-
cerdos manus lavet post perceptionem corpo-
ris & sanguinis Domini, & Presbyter, Dia-
conus, aut Subdiaconus ibi primò corporale
lavet.

9. Inquirendum si pyxis semper sit super al-
tare cum sacra oblatione ad viaticum infirmis.

10. Si Missalem *plenario, Lectionarium,
& Antiphonarium habeat. Nam sine his Mis-
sa perfectè non celebratur.

11. Videndum etiam quot alij libri ibi sint,
& an bene sint *retiati, quot & qualia vesti-
menta sacerdotalia ibi sint, & si sint nitida,
aut in nitido loco collocentur.

12. Requirendum de luminaribus ipsius Ec-
clesiæ, & quot cerarios habeat.

* Fortè, Psal-
terium, ut in
Capitulis
Walterij
Aurelian.

c. 7.
* Editio Hel-
mestad. &
Hincmar.
recitati

13. Investigandum si habeat ipsa Ecclesia mansum habentem bonvaria duodecim, præter cimiterium, & curtem ubi Ecclesia & domus Presbyteri continetur, & si habeat mancipia quatuor.

14. Quot mansos habeat ingenuiles, & quot ferviles, aut accolas, unde decima reddatur.

15. Considerandum etiam si atrium Ecclesiæ sit sepe munitum, ne aliqua immunditia polluatur.

DE VITA ET CONVERSATIONE
PRESBYTERI.

16. Inquirendum si Presbyter cellam habeat juxta Ecclesiam, aut suspiciosa in circuitu ostiola sint.

17. Si suspiciosus de aliqua femina sit, aut in sua domo aliquam subintroductam habeat mulierem.

18. Si visitet infirmos, si eos reconciliet, si eos unguat oleo sancto juxta Apostolum, si eos propria manu communicet, & non per quemlibet laicum. Si tradat communionem laico aut feminae ad deferendum infirmo. quod nefas est.

19. Si pro baptizandis infantibus, aut infirmis reconciliandis, vel mortuis sepeliendis præmium vel munus exigat.

20. Illud super omnia perscrutandum, si sine baptismo per negligentiam Presbyteri aliquis infans in parrœchia mortuus est.

21. Si per domos extra Ecclesiam Missam cantet.

22. Si sit ebriosus vel litigiosus.

23. Si arma ferat in seditione.

24. Si canum aut avium jocus deserviat.

25. Si in tabernis bibat.

26. Si Clericum habeat qui legat epistolam vel lectionem & qui ad Missam respondeat, & cum eo psalmos canter.

27. Si nocturnis horis ad matutinas laudes persolvendas omni nocte surgat.

28. Si primam, tertiam, sextam, nonam certo tempore signo Ecclesiae denuntiet, & cursum debitum canter.

29. Si Missarum solemnia non ante horam tertiam celebrentur.

30. Si Presbyter, quod absit, postquam cibum aut potum sumpserit, Missam celebrare praesumat.

31. Si thuribulum habeat, & incensum in sacrificio Domini offerat.

32. Si verbum Domini populo adnuntiet.

33. Si tempore statuto, id est, circa horam tertiam diei, Missam celebret, & post haec usque ad medium diem jejunet, ut hospitibus atque peregrè venientibus, si necesse fuerit, possit Missam cantare.

34. Si curam pauperum ac peregrinorum & orphanorum habeat, eosque juxta possibilitatem suam ad suum prandium invitet.

35. Si aquam benedictam omni die dominico ante Missarum solemnia faciat in vase nitido & tanto ministerio convenienti, de qua populus intrans Ecclesiam & stans in Ecclesia aspergatur.

36. Si calicem aut patenam vel vestimentum sacerdotale aut librum praesumat taberna

rio vel negotiatori in vadium dare.

37. Si xenium vel quodcunque emolumentum temporale, imino detrimentum spirituale, à quocunque publicè peccante vel incestuoso accipiat ut Episcopo vel ejus ministris peccatum illius reticeat.

38. Si aliquem minùs dignè pœnitentem favoris aut familiaritatis aut consanguinitatis gratia ad reconciliationem adducat, & ei testimonium reconciliationis ferat.

39. Si quando ad anniversarium diem, tricesimum, septimum, vel tertium alicujus defuncti vocatus fuerit, se inebriare præsumat & precari in amore sanctorum vel ipsius animæ bibere, & alios ad bibendum cogere, vel se aliena precatione ingurgitare, & plausus & risus inconditos & turpia joca & cantus indecentes facere præsumat.

40. Si nihil patrimonij habens quando proventus est ad dignitatem ecclesiasticam, postea emit prædia, cujus juris sint.

41. Si usuras exigat, & conductor sui senioris existat.

42. Si Missam cantat & non communicat.

43. Si feminam ad altare permittat accedere. & quòd non licet calicem Domini tangere.

44. Si per pecuniam fuerit ordinatus, vel ipsam in qua cantat pretio obtinuerit Ecclesiam.

45. Si aliam antè habuerit Ecclesiam, & ea dimissa, ad aliam quæstus causa migraverit.

46. Si plures teneat Ecclesias sine aliorum Presbyterorum adjutorio.

47. Si in alterius parrœchia Missam cantat

absque compresbyteri voluntate vel rogatu.

48. Si decimam ad alterum pertinentem recipit.

49. Si pœnitentem invitat carnem manducare & bibere vinum, nisi pro eo ad præfens elemosynam fecerit.

50. Si cartas scribat, vel sui senioris conductor existat.

51. Si indifferenter baptizet.

52. Si non habet fontes lapideos, vel aliud vas ad hoc præparatum, in quo nihil aliud fiat.

53. Si orationem dominicam & symbolum omnibus suis parœchianis insinuatam habeat.

54. De Letania majore.

55. De Rogationibus.

56. Si jejunium quatuor temporum antiplebim omnimodis observandum adnuntiet.

57. Si feria quarta ante quadragesimam plebem sibi commissam ad confessionem invitet, & ei juxta qualitatem delicti pœnitentiam injungat, non ex corde suo, sed sicut in Pœnitentiali scriptum est.

58. Si tribus temporibus anni, id est, Natale Domini, Pascha, & Pentecosten, omnes fideles ad communionem corporis & sanguinis Domini accedere admoneat.

59. Si illud etiam admoneat, quibus temporibus conjugati se abstinere debent à propriis uxoribus.

60. Ut nullus Clericus ad nuptias pergat.

61. Si de oblationibus quæ à populo offeruntur die dominico & in diebus festis, explet

Missâ, eulogias plebi tribuat.

62. Si sine stola vel orario in itinere incedat.

63. Si postponens clericalia vestimenta, laicalibus utatur indumentis.

64. Si aquam cum vino misceat in sacrificio Domini.

65. Si expleta Missâ reliquum corporis & sanguinis Domini ipse Presbyter cum timore & reverentia sumat. Et si Diaconum aut Subdiaconum non habet, ipse manu propria calicem & patenam abluat atque abstergat.

66. Si absque alba, aut cum illa alba qua in suos usus quotidie utitur, Missam cantare præsumat.

67. Si de decimis quatuor fiant portiones.

68. Si rem Ecclesiæ aut possessionem aut mancipium vendere, commutare, aut quocunque ingenio alienare præsumserit.

69. Si diem dominicum & alias festivitates absque opere servili à vespera in vesperam celebrare doceat.

70. Si plebem admoneat ut in atrio Ecclesiæ nequaquam cantent, aut choros mulierum ducant, sed Ecclesiam ingredienti verbum Dei cum silentio audiant.

71. Si carmina diabolica, quæ super mortuos nocturnis horis ignobile vulgus cantare solet, & cachinnos quos exercent, sub contestatione Dei omnipotentis prohibeat.

72. Si offerentes instruat ut candelam vel quicquid aliud ad altare deferre placuerit, ante Missam, vel antequam evangelium legatur, offerant.

73. Oblationem autem unam tantummodo oblatam ad offertorium pro se suisque omnibus unusquisque offerat.

QUID SIT A PRESBYTERO
REQUIRENDUM.

74. Postquam hæc omnia diligenter investigata fuerint, tunc ipse Presbyter ab Episcopo vel ejus vicario percunctandus est,

75. Si ex ingenuis parentibus sit natus, aut ex servili conditione.

76. Si de eadem parræchia aut de alia sit natus vel ordinatus.

77. Si sit de eadem parræchia, inquirendum est à quo Episcopo fuerit ordinatus, vel ad quem locum prætitulatus.

78. Si servus est, ostendat cartam libertatis.

79. Si de alia parræchia, ostendat litteras commendatitias, quas formatam vocant.

80. Si ulla parte corporis est imminutus. Si seipsum abscidit.

POST HÆC DE MINISTERIO SIBI
COMMISSO INQUIRENDUM EST.

81. Si expositionem symboli atque orationis dominicæ juxta traditionem orthodoxorum patrum penes se scriptam habeat, & eam pleniter intellegat, & inde prædicando populum sibi commissum sedulo instruat.

82. Si orationes Missarum, præfationem quoque canonis, & eundem canonem bene intellegat, & memoriter ac distinctè proferre valeat.

83. Si epistolam & evangelium bene legere possit atque saltem ad litteram ejus sensum manifestare.

84. Si psalmorum verba & distinctiones regulariter ex corde cum canticis consuetudinariis pronuntiare sciat.

85. Si sermonem Athanasij Episcopi de fide sanctæ Trinitatis, cujus initium est *Quicumque vult salvus esse*, memoriter teneat, & sensum illius intellegat, & verbis communibus enuntiare sciat.

86. Si exorcismos & orationes ad catechumenum faciendum, ad fontem quoque consecrandum, & reliquas preces super masculum & feminam pluraliter atque singulariter distinctè & rationabiliter proferre valeat.

87. Similiter ordinem baptizandi ad succurrendum infirmis.

88. Ordinem quoque reconciliandi juxta modum sibi canonicè reservatum, atque unguendi infirmos, orationes quoque eidem necessitati competentes, si bene scit legere aut memoriter enuntiare.

89. Similiter ordinem & preces in exequiis atque agendis defunctorum.

90. Si memoriter teneat exorcismos & benedictiones salis & aquæ.

91. Si cantum nocturnum atque diurnum noverit.

92. Si computum minorem, id est, epactas, concurrentes regulares, terminos paschales, & reliquos sapiat.

93. Si habeat martyrologium, ex quo certis diebus natalitia sanctorum populo adnuntiet.

94. Si habeat quadraginta homilias Gregorij, & eas studiosè legat atque intellegat. Vel si eas habere non potest, vel sermonem prædicti doctoris de septuaginta discipulis à Domino ad prædicandum missis habeat & diligenter legat & intellegat, & cognoscat se ad formam septuaginta discipulorum in ministerio ecclesiastico esse promotum.

95. Si habeat Pœnitentiale Romanum, vel à Theodoro Episcopo aut à venerabili Presbytero Beda editum; ut secundùm quod ibi scriptum est interroget confitentem, aut confesso modum pœnitentiæ imponat.

FINIT INQUISITIO.

Hæc quæ suprâ capitulatim inquirenda expressimus, auctoritate canonica roborari oportet.

Ut canonum statuta sine præiudicio ab omnibus custodiantur. *Ex Concilio Meldensi, quod factum fuit temporibus Karoli junioris anno dominica incarnationis DCCCXLV. v. Kalendas Julij, Indict. VIII. titul. x.*

Concil. Meld. I.
c. 34.
Burchard. lib.
p. c. 61.

CANONUM statuta sine præiudicio ab omnibus custodiantur, & nemo in actionibus vel iudiciis ecclesiasticis suo sensu sed eorum auctoritate ducatur. In exponendis etiam vel prædicandis divinis scripturis sanctorum catholicorum & probatissimorum patrum sensum quisque sequatur; in quorum